

ELEKTRONİK BELGE YÖNETİMİ GEÇİŞ SÜRECİ VE BOYUTLARI

Prof. Dr. Fahrettin Özdemirci

Ders Sunumu-11

E-POSTA: ozdemirci@ankara.edu.tr

WEB: <http://beyas.ankara.edu.tr>

WEB: <http://fahrettinozdemirci.com.tr>

* TS 13298: Elektronik Belge Yönetimi Standardı

* Sınavlarda sorumlu olduğunuz dokümanlardandır.

ÖDEV -3

Standart incelenecek – Hazırlanma Süreci - Revizyonlar

Kim çıkarıyor

Amaç, Kapsam ve İçeriği bilinecek

Özetlenecek

** Yazılı olarak 11. hafta dersinde teslim edilecek

Bilgi Odaklı Yönetim İçin...E-Belge...

- 1) E-Belge Yönetimi ve Arşivleme Sistemi (E-BEYAS)'nin Geliştirilmesi
- 2) Uygulamaya geçilmesi
- 3) Yönetim Bilgi Sistemi
- 4) Bilgi Sistemlerinin Entegrasyonu
- 5) Kurumsal Bilgi Sistemi
- 6) E-Devlet Entegrasyonu

ELEKTRONİK BELGE YÖNETİMİ

Elektronik belge yönetimi (EBY), kurumların idari faaliyetlerine delil oluşturacak belgelerin üretilmesi, içerik, biçim ve birbirleriyle ilişkilerinin kurularak kullanım, saklama ve imha gibi işlemlerin yönetilmesi sürecini tanımlamaktadır.

EBY Neden Kurumsal bir Gereksinim?

- ✓ E-devlet bileşeni olarak “kamuda elektronik kayıt yönetimi” **(2005 Yılı E-dönüşüm Eylem Planı)**
- ✓ Kamu harcamalarında tasarruf sağlama
- ✓ Kurum içi ve k. arasında belge üretiminde standart uygulamalar sağlama
- ✓ Kamu kurumlarında hesap verilebilirliği sağlama
- ✓ Kurum içi ve k. arasında hızlı ve etkili iletişim
- ✓ Belgenin üretimi, yeniden kullanımı, saklama, koruma ve imha işlemlerinin en doğru, sağlıklı, hızlı ve kolay yürütülmesini sağlama,
- ✓ İş ve hizmet akışının kontrolünü sağlayarak karar verme sürecine destek olma
- ✓ Kurumsal hafızanın korunmasını ve geleceğe aktarılmasını sağlama

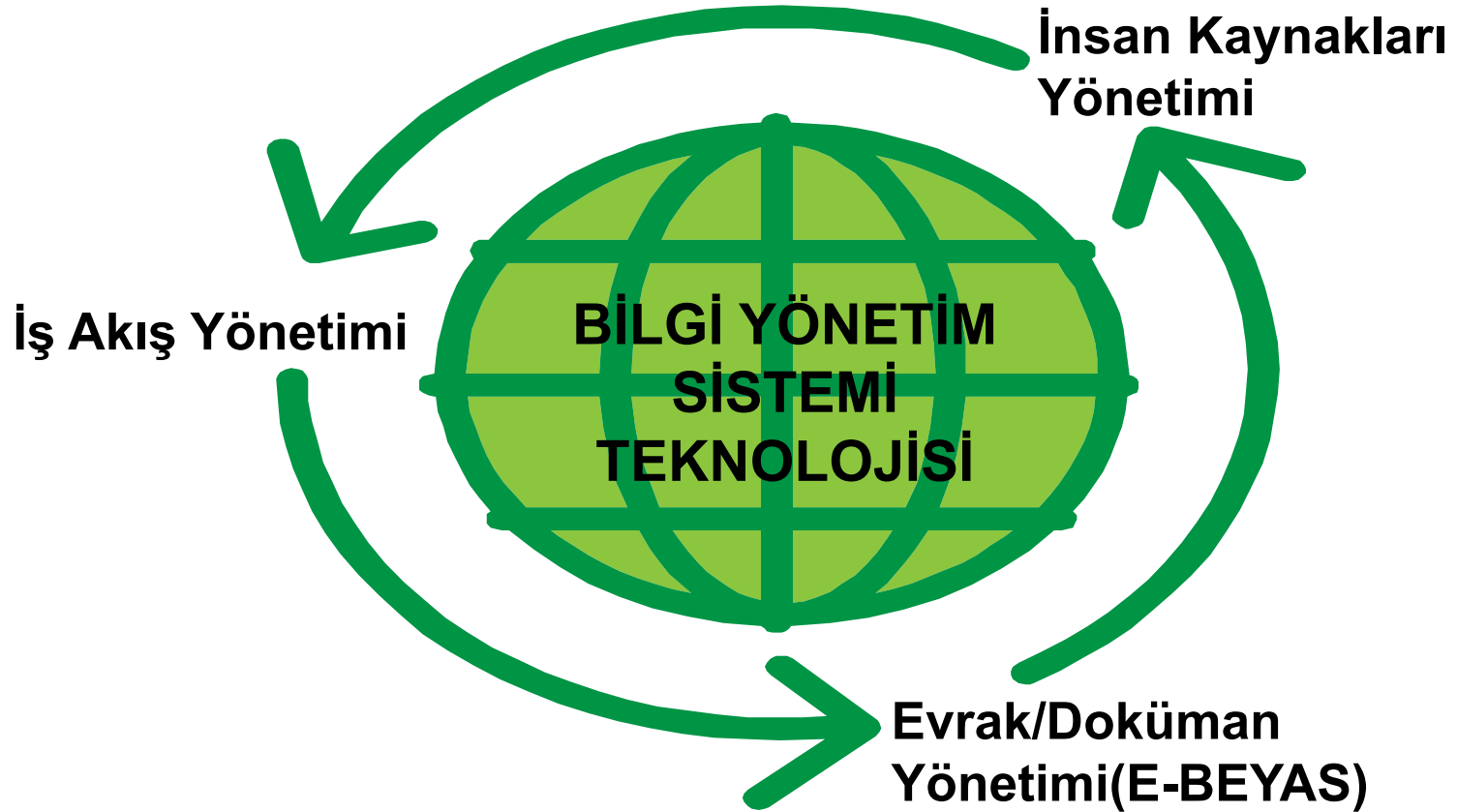
E-Belge Yönetimi ve Arşivleme Sistemi Uygulamaları Neleri Gerektirir? Biz Ne Durumdayız?

- ❖ Entegre ve kapsamlı yaklaşımları,
- ❖ Üst yönetim desteğini,
- ❖ Kurumun yapısına ve işleyişine uygun yazılımı (önemli kurumsal bilgilerin dolaşacağı ve arşivleneceği bu sistem için **yerli ve özgün yazılımlar** kullanılmalıdır)
- ❖ Yazılımın **kurumsallaştırılmasını**
- ❖ Veritabanları oluşturmayı ve **veritabanlarının güvenli** bir biçimde hizmet verebilmesi için gerekli donanımı sağlamayı,
- ❖ **Mevzuat ve standartlara** uyulmasını,
- ❖ **E-İmza** sertifikasyon işlemlerini,
- ❖ Kayıt tutma, belgeyi dosyalama, saklama-imha ve erişilebilirliği sürdürmeye ilişkin sistemin tanımlanmasını,
- ❖ Belge işlemlerine ilişkin politikalar, prosedürler ve kılavuzlar hazırlanmasını ve uygulamaya konmasını,
- ❖ Bu sistem üzerinde işlem yapacak **bilgi-beceriye sahip personeli**,
- ❖ Mevcut personelin **eğitimlerle yetiştirilmesini**,
- ❖ Rol ve sorumlulukların belirlenmesini ve **personel yetki tanımlarının** yapılmasını
- ❖ **Kurumsal kültür** yaratılmasını,
- ❖ Belge işlemlerinde **dış kurumsal sistemlerin** dikkate alınmasını.

BEYAS'tan E-BEYAS'a Geçiş

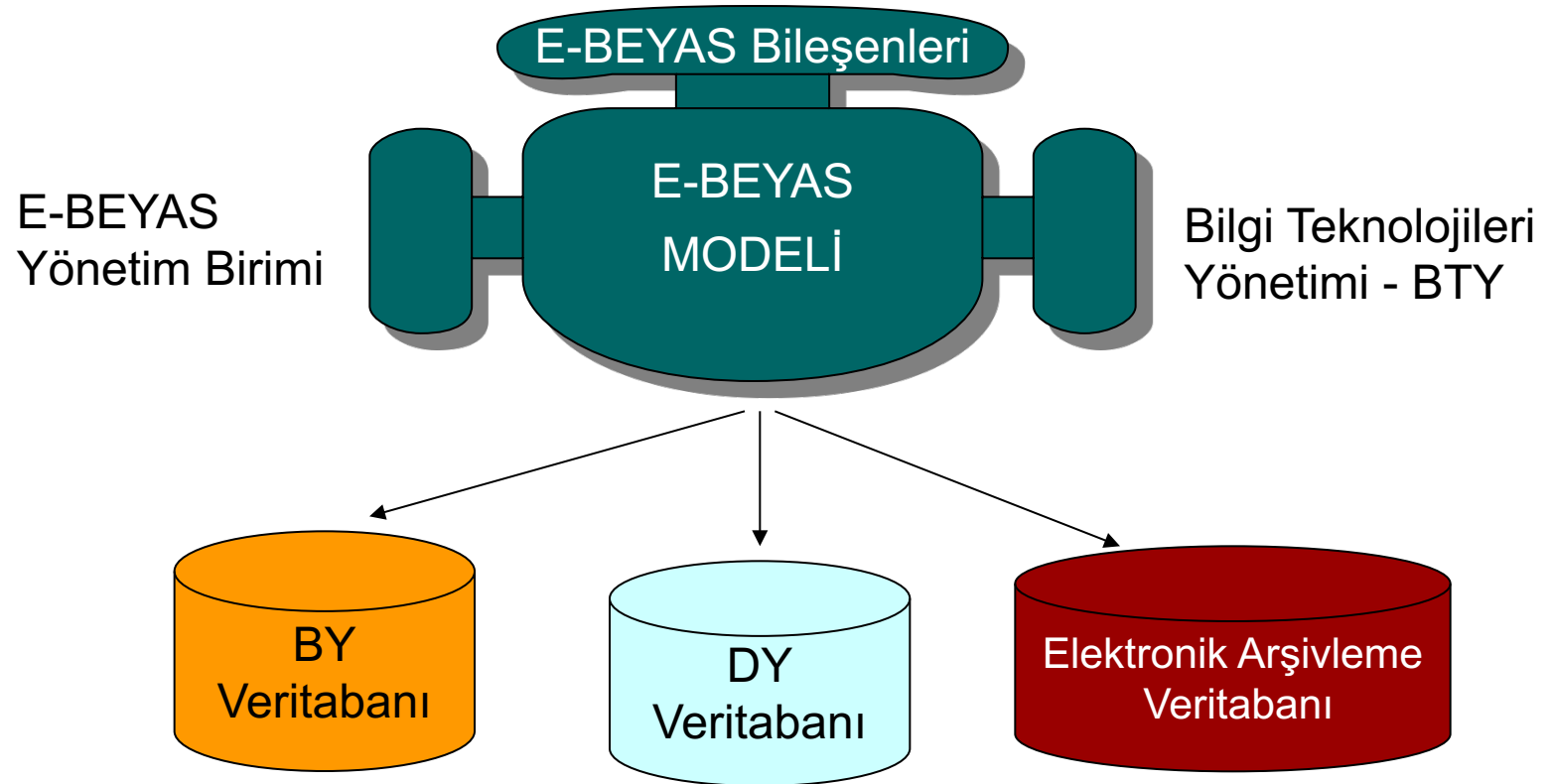
1. Süreç yönetimini yapılandırma
2. E-BEYAS **sistem mimarisinin** tasarımı
3. **BEYAS uygulamalarının e-sürece taşınması ve e-uygulamalara uyarlanması**
4. Kurumsal yapıya uygun yazılım belirleme ve **yazılımı kurumsallaştırma süreci**
5. **Eğitim verilmesi**: *Farkındalık eğitimi ile başlanması, üst düzeyden başlanarak tüm pozisyon ve kademeleri içeren eğitim yapılması vb.*
6. E-belge/evrak yönetimine geçilmesine yönelik, var olan yönergelerde gerekli değişikliklerin yapılması ve gerekiyorsa **yeni yönetmelik ve yönergelerin hazırlanması.**

Bilgi Yönetim Sisteminde E-Belge Yönetimi

E-BEYAS Modeli

E-BEYAS Modeli

Bilgi Teknolojileri

- Görüntü ve içerik yakalama araçları (tarayıcılar, faks entegrasyonu vb.), Sistem Mimarisi, Veritabanı Yapısı ve Mimari, İstemci ve sunucular, **vb.**
- Yazılım

Standartlar

- TSE 13298– Elektronik belge ve arşiv yönetim sistemi standardı vb.

Mevzuat

- *Bilgi Edinme Hakkı Kanunu* (Elektronik belgenin hukuki geçerliliği)
- *5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu* (E-İmzanın hukuki geçerliliği)
- *5228 Sayılı Vergi Usul Kanunu* (E-beyanname)
- *7201 sayılı Tebligat Kanunu* (E-tebligat)
- TSE 13298 no'lu standarda göre işlem yapacak, ayrıca üretmiş oldukları elektronik belgenin kurumlar arası paylaşımını Devlet Arşivleri internet adresinde belirlenen kurumlar arası elektronik belge paylaşım hizmeti kriterlerine göre gerçekleştirecektir (*2008/16 Sayılı Başbakanlık Genelgesi*).

Belge Bütünlüğü ve Güvenirliği

- Belgenin tanımlanabilirliğini sağlayacak unsurlar
- İçeriği ve fiziksel özellikleri yönünden bütünlüğü
- E-imza, zaman damgası ve e-mühür bilgileri, EBY sistem bilgileri
- Belgelerin üretiminden tasfiyesine kadar geçen sürede mülkiyet ve fonksiyon ilişkilerinin korunması

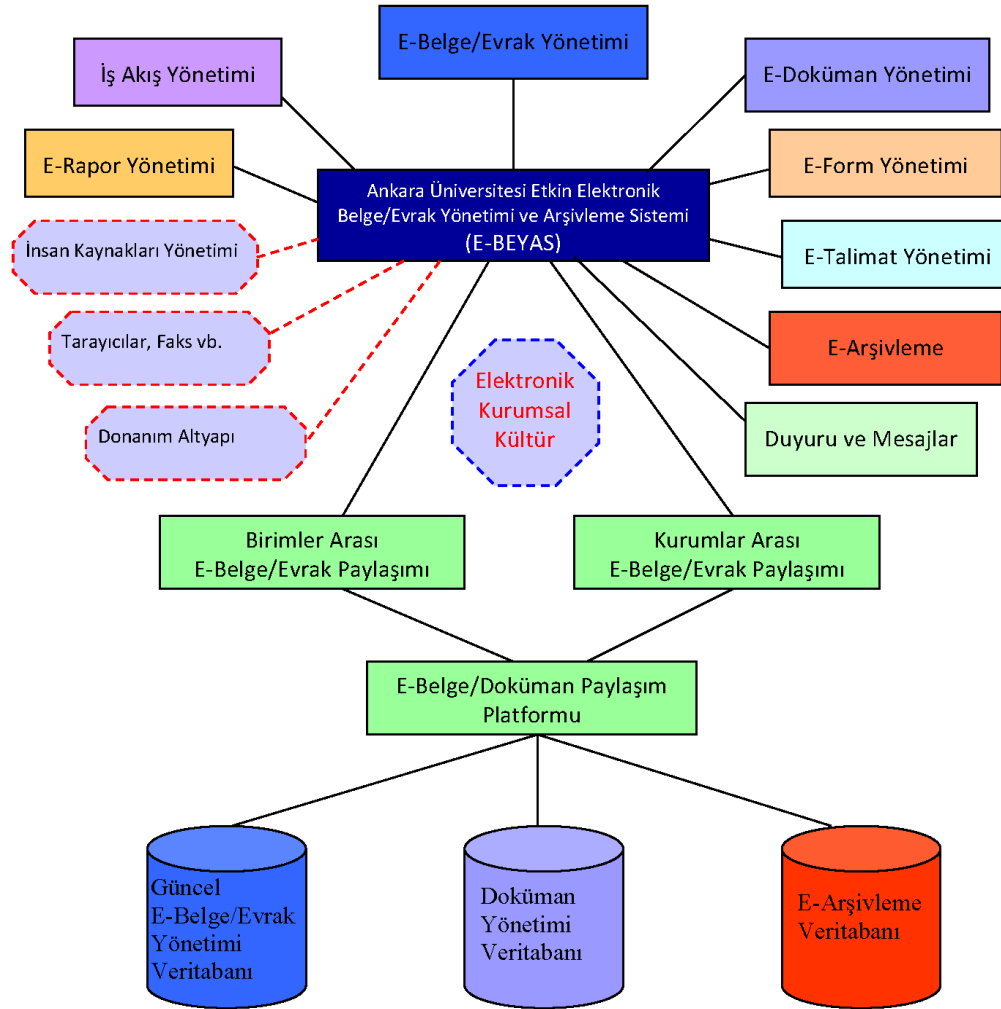
Sisteme Erişim ve Güvenlik

- Sisteme giriş, belge fon, seri/klasör , kayıtlara erişim hakları, kullanıcı rollerinin belirlenmesi, gizlilik, kısıtlama ve şifre tanımlarının yapılması

Denetim

Belge Yönetim Teknolojisi

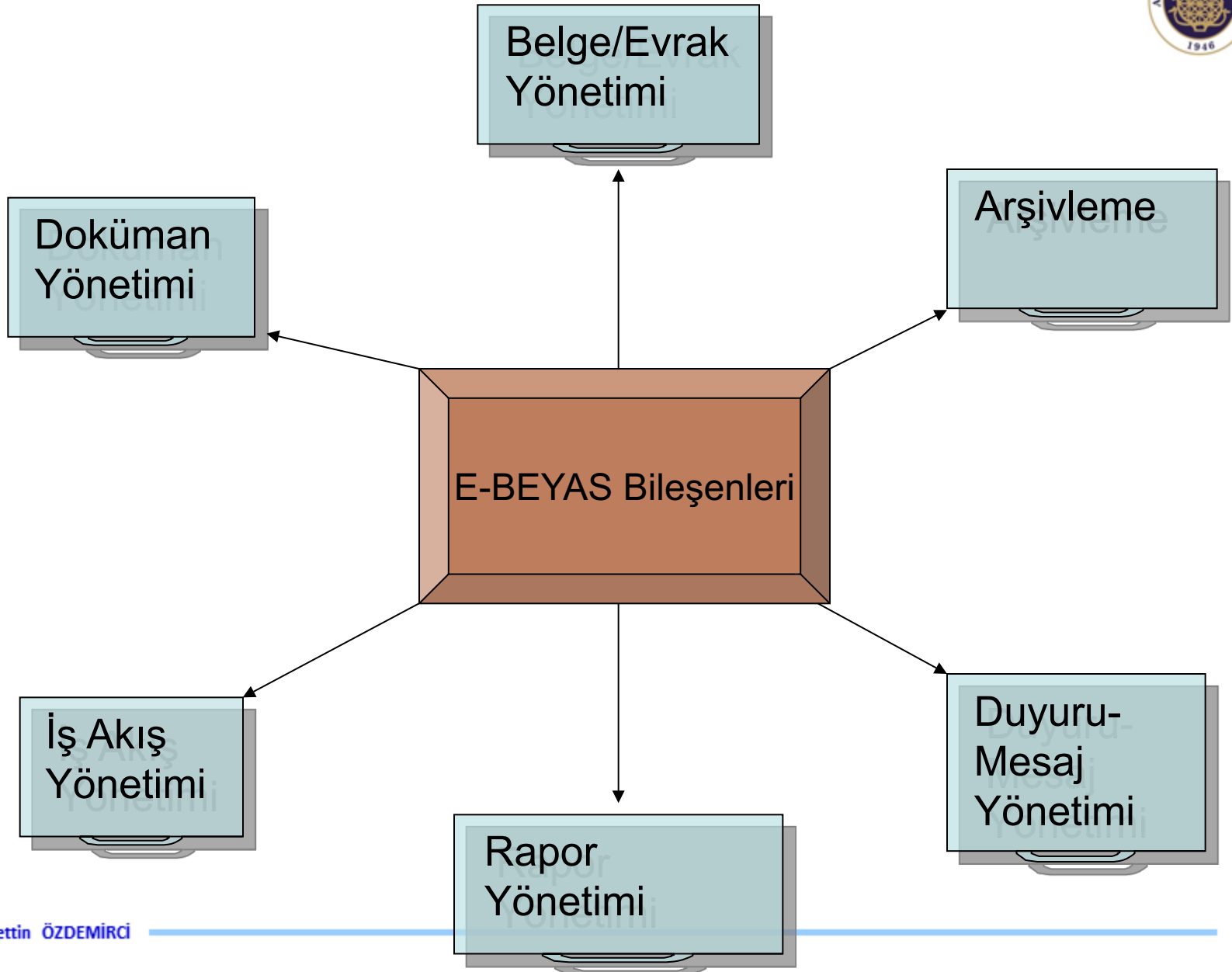
E-BEYAS Bileşenleri

Geliştirilecek Sistemin Bağlam Diyagramı
(F.Özdemirci)

E-BEYAS Gereksinimi

- Kurum içi iletişimi,
- kurumlararası belge/bilgi paylaşımını ve arşivlenmesini sağlamak,
- güvenilir bir ortamda gerçekleştirebilecek bir yapı oluşturulması,
- e-devlet kapısı kanallarında kurumlararası belge/bilgi paylaşımına yönelik projelerde üniversitenin üstleneceği rolü kolaylaştırmak

E-BEYAS Bileşenleri

Belge/Evrak Yönetimi:

- Belge üretim işlemleri,
- belge şablonları (yazışma şablonları, formlar vb), sesli, görüntülü vb. belgeler,
- gelen-giden belge/evrak kayıtları, gelen belge/evrak kabulü ve onayı, e-posta yönetimi,
- birim yazışma kodları ile dosya kodları kullanımı,
- Belge/evrak işlem süreçleri, belge/evrak işlem durumu, kurum içi ve kurum dışı güvenli belge/evrak gönderimi ve alımı,
- genel belge/dosya saklama planları, kurumsal belge/dosya saklama planları,
- belge/dosya transfer işlemleri, belge/dosya değerlendirme-ayıklama-imha işlemleri vb. yürütülmesi.

E-BEYAS Bileşenleri

Doküman Yönetimi:

- Elektronik belge/evrak yönetim bileşeni için bir ön süreç aracıdır.
- Burada yer alan dokümanlar, resmi yazıların üretilmesinde ihtiyaç olması durumunda belge/arşiv yönetimi kısmına aktarılarak kullanılabilir.
- Örneğin, üniversitenin bilimsel ve kültürel etkinliklerine ilişkin dokümanlar, etkinliklerde çekilen fotoğraflar, görüntü kayıtları gibi dokümanlar, kılavuzlar, proje belgeleri, ihale şartnameleri, vb. gibi.

E-BEYAS Bileşenleri

Arşivleme İşlemleri:

- Belge/dosyaların arşivlenmesi, transfer ve tasfiye işlemleri, geriye dönük ıslak imzalı belgelerin arşivlenmesi, kuruma özel belge türlerinin arşivlenmesi (*teknik arşiv, görüntü arşivi, ses kayıt arşivi vb.*)
- Güncel belge yönetim modülü ile entegre çalıştırılması
- Depolama, erişim, kontrol, dosya/klasör barkod kullanımı vb.

E-BEYAS Bileşenleri

İş Akış Yönetimi:

- İş süreci tanımlama, görev tanımlama, kullanıcı tanımlama,
- Yetkilendirmeler (kullanıcıya yetki, birime yetki, role yetki, hiyerarşik yetki, vekalet vb.), kişiye atanan işler ve süreleri,
- yönergeler, şifreleme, kimlik doğrulama, intranet ve internet kullanıcısı rolleri, müşteri için belge/evrak izleme vb.

E-BEYAS Bileşenleri

Duyuru ve Mesajlar:

- ❖ Sistemi kullananlara, genel duyuru yapılması ve kullanıcıların kendi aralarında haberleşmelerini (iş süreçleri ile ilgili) sağlama.

Rapor Yönetim:

- ❖ Belge üretim ve yönetim sürecine yönelik raporlama, iş takibine yönelik raporlama, istatistikler, yönetim bilgi sistemine veri sağlama amaçlı raporlama vb. parametrik raporlamalar.

E-BEYAS Modelinin Fonksiyonları

- Belge/bilgilerin kayıt altına alınması,
- Belge akışlarını izleme,
- İş süreçlerini izleme,
- Belgeleri üretim yerlerine ve fonksiyonlarına göre sınıflandırma,
- Belgelere etkin erişim sağlama,

E-BEYAS Modelinin Fonksiyonları

- Belge/Dosyaları saklama, koruma, arşivleme,
- Kurum içi ve kurum dışı haberleşme,
- Belge yönetim süreçlerine ilişkin raporlama,
- Yönetim Bilgi Sistemi'ne veri sağlama amaçlı raporlama,
- Kurum, birim, kişi performanslarını değerlendirme verileri sağlama.

Süreç Yönetimi

1. Projelendirme: Eylem planı oluşturulması
  - *Yönetim tarafından talep edilen nedir?*
  - *Olması gereken ya da ihtiyaçlar nelerdir?*
2. Aşamalar için kaynak yaratılması
  - *Bütçe miktarı/kısıtı,*
  - *Bütçe harcama usul ve yöntemlerinin bilinmesi*
3. Sürecin başladığının tüm kuruma duyurularak uygulama sürecine dikkatlerinin çekilmesi
4. Diğer üniversite ve kuruluşların çalışma ve uygulamalarının yerinde görülmesi,

Süreç Yönetimi

5. E-Belge yönetimi kapasite değerlendirme çalışmasının yapılması
6. BEYAS uygulamalarının e-sürece taşınması ve e-uygulamalara uyarlanması
7. Eğitim verilmesi
  - *Farkındalık eğitimi ile başlanması, üst düzeyden başlanarak tüm pozisyon ve kademeleri içeren eğitim yapılması vb.*
8. Görev alacak nitelikli personelin belirlenmesi

Süreç Yönetimi

9. Analiz çalışmaları için danışmanlık hizmeti alınması veya iç kaynaklarla yürütülmesi
10. E-belge/evrak yönetim sürecine geçiş için kurumsal analiz çalışmalarının yürütülmesi (*öncelikle rektörlük idari birimleri- 18 ana birim ve alt üniteleri vb. ile 2 fakülte pilot uygulama vb.*)
11. Kurumsal yapıya uygun yazılım belirleme ve yazılımı kurumsallaştırma süreci
12. E-belge/evrak yönetimine geçilmesine yönelik, var olan yönergelerde gerekli değişikliklerin yapılması ve gerekiyorsa yeni yönetmelik ve yönergelerin hazırlanması.